

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatio Synoptica De Iudiciis Ad Lib: II. Decretal: Gregorii IX.

**Herberstein, Ferdinand von
Tabarelli de Fatis, Donato Vincenzo**

Spirens., 1660

Caput II. De Iurisdictione Iudicis, ejusdem prorogatione, delegatione,
officio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11416

mento testator permittere potest legatario privata authoritateprehendere possessionem rerum legatarum Menoch:remed. 5. adipos possession: n. 31. Temperanda tamen res hoc modo videtur, ut ingredi possessionem liceat, sed debitore non reclamante. Cæterum ut contradicenti jus fiat, nulla pactione effici potest arg: ult: ff. ad L. Iul. de vi privata. Itaque errant, qui in L. 3. C. de pign: & hyp. ver. attamen, non præceptum contineri putant. Menoch: cit. remed. 5. n. 85. & alij. Plura de his in libris Feudorum, cap: un. de mil: Vasal. qui contum. est C. un. Hic fin. lex.

C A P U T II.

DE IVRISDICTIONE IUDICIS,
ejusdem prorogatione, recusatione,
delegatione & officio.

C A S V S I.

Constantinopoli Iudæus Christiano egenti certam auri summam mutuo dederat, ut constituto tempore Christianus & sortem, & usuræ loco, duas propriæ carnis uncias pen-

penderet. Christianus sortem reddidit, usuram negat. Solymanus Imp. Iudæi crudelitate & Christiani necessitate animadversâ novaculam adferri jubet, aitque Iudæo, quâcumque voles carnem exime; nec plus nec minus duabus uncijs: erroris pœna capitalis erit. Iudæus periculo territus ipontè fœnus remisit. *Agidius Corozetus de dict: & fact: mem: Quæritur an ob hujusmodi conditionem difficilem Iudex inferior principe recusari possit? Resol: collige ex num: 27.*

11. Philippus Macedo ubi quendam capillos & barbam tingere advertisset. è judicum numero expunxit, inquires? putare se, ei qui in crinibus infidus esset, neque in negotiis fidendum quidquam. *Plus in reg: apoph: Quæritur, an ob aliquod simile possit Iudex rejici? Resol: colligitur ex num: eod.*

CON

C O N C L U S I O.

I.

Vetus & vulgatum est, iudiciorum va-
lorem à jurisdictione pēdere, ut pro-
inde recto ordine decisiones de jurisdic-
tione præmittamus. Et huius nomen
complures, tam latè patere autumant,
ut ambitu suo notionem quoque nudam
complectatur. Nos ita malimus: *Notio
summum genus est: eius species duæ: notio
nuda & jurisdiction. l. 5. ff. de rejud: l. notio-
nem 99. ff. de V. S.* Notio in genere est cau-
sas cognoscendi iudicandiq; potestas. No-
tio nuda est causas cognoscendi iudican-
diq; potestas sola, absq; facultate exe-
quendi; eaq; ferè propria Iudicum pe-
daneorum: hi enim cognitionem habēt;
executionem non habent, sed eorum sen-
tentias exequuntur hi, à quibus dati sunt.
*L. à D. Pio ff. de rejud: Datitamen iudices à
Principe etiam jurisdictionem habuisse
videntur, potuerunt enim alios dare Ju-
dices. L. un. C. qui pro sua jurisd: iud. dar. pos:
potuerunt exequi. l. ult. C. de jud. habue-
runt assessores Nov 60. c. 2. DD. in cap pa-
storalis cap. significasti cap. presenti de offic. de
leg. Cuiac. 12. obs. 1.*

2. Jurisdictio est potestas quâ non cognoscimus tantum, & judicamus, sed & judicatum exequimur. *L. 1. 2. & 3. ff. de jurisdict. utiq;* potestas de jure publico introducta *Barth: in L. 1. ff. de jurisdict: om: jud.* Defectu cujus, licet & Dominus in servum, maritus in uxorem, pater in filium familias, Magister in discipulos auctoritatem habeat, & sub culpa etiam imperandi potestatem, *Navar: in man: c. 14. n. 12* ea tamen propriè, jurisdictio non est, cum magis ad domesticam & privatam, quam publicam gubernationem spectet, ut bene *D. Tho: 2. 2. q. 58. art: 2. ad secundum.*

3. Jurisdictio, alia est fori externi, alia fori interni, seu conscientiae fori, utraque subdivisa in ordinariam & delegatam, quæ autem externi fori est jurisdictio, iterum distinguitur in voluntariam & contentiosam, Ecclesiasticam, & sæcularem, criminalem & civilem, in simplicem jurisdictionem & imperium: denique imperium in merum & mixtum, variosque gradus, ut videre est apud *Barth. in L. Imperium ff. de jurisd. om. jud. Scip. Gentil. 1. de jurisd. Goveanus lib. 2. de jurisdict. n. 7.*

4. Criminalis jurisdictio, est criminum cognoscendorum judicandorumvè, & gladio in ea animadvertendi potestas.

L. 3. ff. de jurisd. L. Solent. 6. de offic. Procon. L. 1. ff. de offic. eius cui mand. est jurisd. lisdemq; propè verbis definitur imperium merum *cit. L. 3.* Non mirum: inter jurisditionem enim criminalem, & imperium merum vix quid interest, errantq; illi, qui merum imperium sola animadversione censent; abscissa cognitione. *Gentil. sup. cap. 2. Duar. de jurisd. cap. 1. & 3. Govea. sup. n: 7. & lib. 1. n. 20.*

5. Cur merum nuncupetur, variant interpretes. Sunt qui hanc reddant rationem; quod ab omni jurisditione se junctum, & prorsus separatum sit. Alii quod sit vehementissimum ad graviores causas pertinens, & vim Judicis, seu severitatem requirens. Alii quod cum jurisditione civili, quæ specialiter nomen jurisditionis sibi vendicat, commixta sit. Sed hæ omnes ferè nihil habent valoris: ut propterea placeat. Bartholi opinio: *dum ait: ad L. Imperium ff. de jurisd. om. jud. Merum Imperium est jurisdictio, quæ nobili Judicis offi-*

B

cio ex-

cio expeditur publicam respiciens utilitatem. Mixtum verò est iurisdictione, quæ quidem nobili Iudicis officio exercetur, sed privatam potissimum utilitatem respicit.

6. Porro merum imperium solius est Principis; exercitationem verò nudam Magistratibus competere, contendit olim Lothar: contrad. Azo. Sponsione factâ sculæ honesti certaminis, Henric: V. litem dedec: Lothariû. *Non rectè*: cum enim passim vocetur ius gladii, L. 6. §. q. univ: ff. de off. Pr. L. 74. C. Theod. de decur honor juris gladii pud Lamprid. in Alex. ius ferri apud Lamprid. & Papin: cum sua dicatur iurisd: L. 1. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. non potuit non stare ab Azone æquum, tametsi Lothar: us tulerit equum, Azo in sum. C. de iurisd. n. 17. Duar. ad cit. l. 3. ff. contra Alciat. in eadem l. 3. n. 26. 27. Illud nihilominus verum est, imperium hoc non jure Magistratus competere, sed speciali lege, vel Senatus-Consultus vel Principis beneficio certis Magistratibus deferri. cit. l. 1. de offic. eius cui mand. est iurisd. L. 6. ff. de off. Procons. Quæ ratio est, ut causæ imperii delegari non possint. Quod si Petrus cur specialiter hujusmodi causæ committitur

tantur certis Magistratib², eâ intentione,
 ut non possint eas delegare? Tot ferè in
 huius assignandâ ratione sunt sententiæ,
 quot capita. Nos veriorem non putamus,
 quàm si dicamus, in his cenferi electam
 industriam personæ, consideratâ dignita-
 te Magistratum, & gravitate causarum,
 ut est *text. capit. ult. §. is autem de offic. deleg.*
 Neq; obstat si dicatur, posse inveniri ali-
 um Magistratum æquè idoneum cui fiat
 delegatio, quia hoc verum est; sed tamen
 eius persona non est cognita, nec appro-
 bata à Principe. Benè ergo jus civile pro-
 hibet delegationem meri Imperii, maxi-
 mè quando jus gladii committendum ef-
 fet, quia talem potestatem specialiter de-
 legari vetat, *Authen. de collat. c. 4.* & opinio
 hæc vera est stando in jure civili præcisè.
 Verum *Iul. Clar. lib: 5. prax: cap. 41.* docet
 ex generali consuetudine in foro civili
 causas omnes meri & mixti Imperii pas-
 sim delegari: quamvis *Mol. disp. 17. de juris-*
dict: neget extare talem consuetudinem.
 Ut ut sit, varius est provinciarum usus.
 Cæterùm casus absentia non qdem con-
 suetudine, sed ipso jure excipi solet: idq;
 B 2 lege

lege Juliâ de vi nominatim cavetur, ut is
 cui obtigerit eius exercitio possit jurisdic-
 ctionem suam mandare *cit: l. 1. ff. de offi: eiu*
cui mand: est jurisd: idq; obtinet non tantum
 quoad cognitionem & definitionem cau-
 se, sed etiam quoad eiusdem expeditionem
 quia cum textus dicat mandari posse juris-
 dictionem in casu absentia, videtur velle
 quod etiam expeditio causæ mādari po-
 sit: quia jurisdictio includit in se expeditio-
 nem causæ, & sententiæ *L. 1. de jurisdic*
om. jud: & generaliter verbum cognitio-
 nis à lege prolatum includit etiam senti-
 tiam. *L. generaliter ff. de offic: Præs: L. 1. C.*
contra jus. Dubitari potest: an quod de ab-
 sentia dicitur, id ad invaletudinem, & oc-
 cupationes eius, qui cum imperio est pro-
 ducendum sit? Affirmat *Barth: in cit: L.*
Angel: in L. placet. C. de ped: iud: Negant: A.
Bald: in cit. L. placet: n. 7. Sed Bartholi sen-
 tentia verior videtur: nam stante imped-
 imento legitimo non est maior ratio de-
 no quàm de alio. *cit: L. 1. vers: huius rei.*

7. Quæstionem proposito nostro mi-
 ximè congruam non omitto: an Jure Co-
 nonico inspecto, causæ meri Imperii de-

gari possint? & affirmanti sententiæ calculum præbemus: cum *Covar: libr. 3. var: res: cap: ult.* quia *tex. in cap. Episcop.* ne Clerici vel Monachi *in 6.* valde huic favet opinioni: idemq; est de eo in *cap. quod sedem. de officio ord:* & aliunde non est ratio adstruendi quod in delegatione Imperii meri eligatur industria personæ: quia plerumq; causæ imperii meri delegantur à Principe ad petitionem partis etiam personis incognitis, ita quod personæ non videntur approbatæ per Principem. *Bolog: in cit: L. 1. post n. 137. versu: contrariam.* licet aliàs verum sit etiam de jure Canonico, quod ubi est electa industria personæ delegatio fieri non possit; *cap: ult: §. is autem. de offic. deleg:* Quare si Ordinarius Ecclesiasticus merum habeat Imperium, & jus sanguinis, delegare potestatem illam potest sæculari Judici, & quando agitur de persona & crimine particulari vindicando, potest mandare suo Judici, *ut faciat bonam justitiam*, sed non dicere in particulari, suspendas illum, de quo vide *cap. Episcopus cit.*

8. Quod, si cui causæ meri imperii delega-

legatae sunt à Principe, Ordinarius non
 est, num delegari possint? Difficilius deci-
 ditur, praesertim ob argumentum defum-
 ptum ex *L. 1. C. qui pro sua jurisdictione.* in il-
 lis verbis: *Nullò personarum causarumq; ha-*
bito tractatu. quæ secundum Barth: & alios
 hunc sensum faciunt: quod Principis dele-
 gatus possit causas subdelegare nullâ di-
 stinctione adhibitâ, quales sint causæ,
 an sint meri imperii, vel non? Verum hoc
 non obstantib⁹ sistendo in jure civili con-
 trariam sententiam amplector: cum Meno-
de arb. q. 54. Moveor. cit. L. 1. ff. de off. eius. ubi
 dicitur causas meri imperii delegatas à
 rege, delegari non posse. Ergò non poterit
 etiam delegari causæ meri imperii à Prin-
 cipe legatae, quia Princeps & Lex æqui-
 parantur. *L. digna vox C. de leg. & Princeps*
dicitur lex animata, in terris. §. ult. in au-
then. de Consulibus. Nec obstat lex 1. Codicis
in oppositum allata, quia nego verborum
illius legis sensum esse quem adfert Bar-
tholus: sed sensus est, quod delegat⁹ Prin-
cipis possit causas subdelegare nullò per-
sonarum vel causarum habito tractatu au-
distinctione; an causæ scilicet pertineant
 ad ju

ad jurisdictionem delegantis, vel personę
sint ei subjectę, licet hæc distinctio adhi-
benda sit, quando Ordinarius delegat,
hinc enim attendi debet, an causę & per-
sonę subjectę sint jurisdictioni delegan-
tis. ut benè *Iason in cit. L. 1.*

9. Hęc autem Conclusio causas meri
imperii delegari non posse ampliatur, ut
locum habeat etiam de consensu partiũ:
pro qua Decius adducit *Gl. in L. 1. in Gl. ult.*
C. de ped. Iud. ubi dicit causas indelegabiles,
delegari non posse ex consensu partium.
Rationem addens, quia privatorum con-
sensus non potest jurisdictionem confer-
re. *L. privator. C. de Iurisd: om. jud: Rectè* pro-
fectò, quia id concernit jus publicum, *L. 1.*
§. public. de just: & jur. ubi publicum jus in
Magistratib' consistit: atqui ubi agitur de
jure publico privatorum consensus nihil
valet. *L. jus publicum ff. de pactis: ergò. Con-*
trarium pro jure Canonico suadet text. in
cap. ult. §. is autem de off. deleg: ubi de con-
sensu partium delegari potest causa alicui
commissa, sub hac forma, ut persona-
liter eam cognoscat & decidat. Proce-
dit autem: 1. præterquam si inquisitio-

nem fieri vel ecclesiis absq; ministris pro
videri mandaverit: quia his casibus pro
pter gravitatem causarum, industria, & fe
des personæ electa videtur. *cit. §. is aut. de*
off. deleg. 2. nisi nudum ministerium com
miserit: veluti excommunicet, absolvat
dispenset, pœnitentiam injungat, in pos
sionem inducat, &c. nam tali etiam ca
su (Legato Sedis Apostolicæ excepto) n
potest delegatus vices suas alteri comi
tere: quia non jurisdictionis, sed potius cer
tum ministerium committitur. *cit. §. in au*

10. Ex dictis emergit dubitatio, de re
servatis Principi, an delegari possint? Vi
detur quod sic, ob *tex: in cap. ult. de off. Or*
ubi absolutio ab excommunicatione pro
pter violentam manuum injectionem
Clericum, delegari potest, cum tamen
de reservatis Papæ. *Can. Si quis suadente*
q. 4. Sed placet oppositum tueri cum *Bal*
in. L. in prin. C. de rejud. Fel: in capit. quod S
dem de off. ord: quia reservata Principi no
veniunt in generali mandato jurisdic
nis, ut probat *tex. & Gl: in cap. quod trat*
actionem de off: deleg. consequenter non
re Magistratus, sed tantum his, quib⁹ sp
cia

cialiter conferuntur. Ad tex. pro contra-
 ria opinione. Respon^det *Pirr. Alfan: in L.
 de off. eius.* Textum illum non loqui de re-
 servatis Papæ: etsi enim absolutio ab ex-
 communicatione illa, regulariter refer-
 vata sit Sum. Pontifici, fallit tamē in mul-
 tis casibus, in quibus Ordinarii absolvere
 possunt, ut ipse ibi textus. *his quibus ex offi-
 cio certis casibus competit illos absolvere.* id est
 juxta *Gloss. ibid.* ex officio ordinariæ pote-
 statis: quam certè habent Episcopi in cer-
 tis casib⁹, ut patet ex cap. mulieres de sent:
 excom. ubi si mulier vel servus percusse-
 rint, possunt absolvi. Qui autem cupit sci-
 re omnia reservata Papæ, & Imperatori,
 legat *Bald: & Iason. in L. rescripta. C. de pre-
 cib: Imper. offer.*

II. Tantum de criminali. Civilis jurif-
 dictio est causas civiles cognoscendi & ju-
 dicandi, judicatiq; exequendi potestas: in
 qua quoque specie potestatis verbo uti-
 mur, quemadmodum *supr. concl: 2.* in de-
 finitione generis: nec offendimur scrup-
 ulo, quem aliqui movent, quod potesta-
 tis verbum imperium magis, quàm jurif-
 dictionem significet. Est autem potestas

imperii mixti, mittendi in possessionem, in integrum restituendi, mulctam dicendi, modicè coërcendi &c. *L. 1. & L. ult. §. 1. ff. de off. eius cui mand. est jurisd.* De hoc imperio peti potest; differat à jurisdictione simplici nec ne? Negat *Cuiac. L. 1. obs: 30.* eo quod nihil possit vindicari imperio mixto, quin possit & debeat vindicari idem jurisdictioni: & contra nihil jurisdictioni quod non & imperio. Alii sed vitiosè distinguunt, dum solâ coërcitione imperium mixtum censent, jus verò dandi bonorū possessionem, in possessionem mittendi demunt: in quorum numero *Gevo. lib. 3. de jurisd. n. 30.* Rectius distinxeris cum *Gentil: lib. 1. cap. 3.* Jurisdictio magis notio est, sive cognitio, quàm potestas jubendi, aut coërcendi: imperium mixtum magis jubendi, coërcendi, decernendi quàm cognoscendi potestas. Sanè si personam respiciamus eius, qui jurisdictionem civilem exercet, imperium mixtum ab ea separatum non est, sed individuè nexu conjunctum. Jurisdictio enim ab immodicâ coërcitione nulla est. *L. 1. §. ult. ff. de off. eius cui mand. est jurisd.* Peti potest præterea: An mixtum imperium delegari

possit? & Resp. sub distinctione: Si enim
 sensus quæstionis sit; an veniat in gene-
 rali jurisdictione delegatâ sive manda-
 tâ? Dicendum est venire: quia *L. 1. in fine. ff. de off. eius.* dicitur, imperium, quod jurif-
 dictioni cohæret, mandatâ jurisdictione
 transire; hoc autem, cum non sit merum
 imperium, necessariò mixtum esse colli-
 gitur; ad quod etiam alludit *tex. in L. 2. de
 jurisd. om. jud.* dum ait: *cui jurisdic-
 tio concessa est, omnia concessa censerit, sine quibus jurif-
 dictio explicari non potest.* Et hæc est modica
 illa coërcitio, sine quâ jurisdic-
 tio nulla est. *L. ult. ff. de off. eius:* quia scilicet ad exer-
 cendam jurisdictionem necessariû est im-
 periû ad defendendam ipsam jurif-
 dictionem, & sic necessarium est aliquem coër-
 cere non solùm verbis, sed etiam factis,
 quod imperii est. *L. 2. ff. de in jus voc. ibi.
 qui in carcerem detrudere possunt, & coërcere.*
 Si verò quæstionis stat' sit, an ea quæ mixti
 sunt imperii, specialiter delegari possint,
 ut est in possessionem mittere, jubere, ca-
 vere, in integrum restituere, tutorem,
 dare, & cætera exercere, quæ spectant ad
 nobile Judicis officium, ad privatam utili-

tatem, & in quo mixtum Imperium consistere docet Barth. in *L. imp: n. 15. de jur om. jud.* in hoc quoq; mihi distinguendum videtur. Aut enim specialiter huiusmodi causæ commissæ sunt certis Magistratibus, & tunc delegari non possunt, per *reg. L. 1. de off. eius in prin. & tex. in L. 2. de offic. eius, & tex. in L. mutuo. §. tutoris datio. ff. de tutel.* Si verò non sunt concessæ specialiter, certis Magistratibus. Ego existimo multum probabiliter subdelegari posse, quia jure Magistratus competunt; ut habetur in *L. 1. in 2. reg. de off. eius.* Cum quo stat, tamen verum sit non competere Magistratibus municipalibus, quia non habent imperium; neq; enim exigitur, ut etiam Magistratibus municipalibus competant, quia jure Magistratus competere dicuntur, sed satis est, quod non sint specialiter certis Magistratibus concessa, ut bene *Dec. in cit. L. 1. n. 41. de off. eius.*

12. De Judicis datione confligitur, utrum jurisdictionis magis sit, an Imperii Jurisdictione esse arbitrator. ita enim scriptum *L. 3. de jurisd. Jurisdictio est etiam Iudicis dandi licentia.* consentit *Duar. in ead.*

Sed & alia quædam habent interpretes, quæ imperio attribuunt, qualia sunt sequestratio rei litigiosæ: delatio jurisjurandi in litem. *Rectè ne? Non puto*, pertinent enim ad officium pedanei, neque ulla in his mixti imperii particula. *L. 7. §. ult. ff. qui satisdare. cog. L. 5. ff. Fam. excisc.*

13. Est & alia jurisdictio voluntaria; alia contentiosa: illius exemplo suppetunt adoptiones, emancipationes, manumissiones, &c. *L. 2. & 3. de off. Procon.* Huius legitima iudicia, quæ per tres personas, actorem, reum, & Judicem ordinantur. *L. inter stipul. 83. §. 1. ff. de V. O.* Harum specierum differentia est: Contentiosa tribunal exigit & fit cum strepitu. Voluntaria plerumq; de plano expeditur: Sella ubicunq; loco tamen æquo & plano posita. Excipitur alienatio prædiorum minoris, manumissio, quam faciebat minor annis 20. adrogatio impuberis, quæ tribunal desiderant. *arg. tit. ff. & C. de reb. min.*

14. Subjiciunt se jurisdictioni, qui scientes alium, qui jurisdictioni præest, pro alio adeunt. *L. privatorum 3, C. de jurisd: om. jud.* Si per errorem alius pro alio aditus fuerit,

fuerit, nihil valebit, quod actum est. *L. si per errorem. 15. ff. de jurisd.* Idem si is fuerit aditus, qui jurisdictioni non præest: quia privatorum consensus non potest facere Judicem eum, qui jurisdictionem nullam habet. *L. 3. C. eod: L. 1. & L. penul: ff. de jud.* hanc subjectionem interpretes passim prorogationem vocant, & jurisdictionem prorogatam. Et quidem jurisdictionem debet habere ordinariam, non tantum delegatam ad certam causam. *capit. 40. de off. deleg: juncta Gl.* hæc enim jurisdictio non extenditur de personâ in personam, licet inter easdem personas, quarum causa delegata sit, extensio fieri possit, de tempore ad tempus, aut de loco ad locum. Sed & opus est, ut Judex præditus sit jurisdictione simili, seu eiusdem generis *Tusc. ver. prorogatio. conclus: 927.* Si enim simplicem tantum jurisdictionem gerat, & in causis civilibus cognoscat, non poterit ad eum deferri causa criminalis, aut meri imperii. Iterum ut non tantum sciens sed etiam liberè volens se quis subjiciat alieno Judici, quia si aliquis ideo coram Judice respondeat, putans se subjectum esse, cum non

fit, non valet, quod agitur; quia non consentiunt qui errant *cit. L. si per errorem*; Ad quod tamen sufficit consensus tacit^o, si qui facto fit. v. g. litis contestatione. *Tusc. ver. jurisdictio concl: 561.* Denique requiritur, ut lex prorogationem non prohibeat. *L. 1. & 2. ff. de jud. Tusc: concl: cit. 927.* ea enim à lege originem & vim suam habet. Atq; hæc permissio extendit se tantum ad Judices sub eodem Principatu, quandoquidem parum interest Principis à quo Præsede eius subditi judicentur.

15. Clericis tamen permissum non est, ut absq; consensu Episcopi seu Ordinarii sui, alterius Ecclesiastici Prælati etiam Metropolitanæ jurisdictioni se subjiciat. *ea significasti. 18. de foro comp. cap. 1. eodem tit. in 6.* Idque ob maiorem obligationem, quàm Clerici, præsertim beneficiati ergà Episcopum suum gerunt. Quâ ratione etiam causæ Feudales coram Domino Feudi tractari debent: *cap. cæterum. 5. de jud: & alteri^o jurisdictioni subjici non possunt.* Idque sive vasalli Clerici sint, sive laici. *cap. verum. 7. de foro comp.*

16. Sed neque in foro Sacramenti Pœniten-

niten-

nitentiæ, jurisdictionis prorogatio permissa est, ut videlicet quis extra mortis periculum ab alieno Sacerdote, absq; proprii licentia, saltem tacita, absolutionem à mortalibus consequatur. *cap. omnis utriusq; 12. de pœn: & remis:* Sin autem Sacerdos Ordinarius videlicet Episcopus, vel Parochus subdito potestatem faciat eligendi Sacerdotem quemcunq; in Civitate aut Diœcesi, tenetur ille approbatum eligere, seu expositum. *Sua. 3. p. tom: 4. disp. 28. S. 8. n. 16:* Nisi Episcopus Sacerdotem aliquem designet, alias non expositum; nam tunc eo ipso illum approbatum & exponit saltem ad huius pœnitentis confessionem. Sed & Sum. Pontif. licet Tridentini constitutione absolute non ligetur. *Sessio: 23. cap: 6. de ref:* tamen in Bullis Jubilæi & similibus facultatibus addere solet vel etsi non addat subintelligi debet, ut fideles (nisi Religiosi sint) expositi tantum, & approbati ab Episcopo confiteri possint: cum non censeatur Pontifex *Sua: teste cit: disp. 28. S. 4. n. 9. & 10.* Consilio generali derogare, nisi sufficienter exprimat.

17. Clerici ne quidem cum consensu Episcopi sui prorogare possunt jurisdictionem Judicis sæcularis, subjiciendo se eius iudicio in causa civili: *arg. cap. si diligenti. de foro comp. jun. G. communiter recepta.* Tametsi enim laicus in causis civilibus (non criminalibus) Clericorum possit esse Judex delegatus ab Episcopo: ex praxi & doctrina communi, & *Gl. in cap. 2. ver. non presumant: de jud: Abb Fel. ibid:* non tamen laici Judicis jurisdictione prorogari potest ad causas Clericorum; quãdoquidem Judex delegatus non propria, sed delegantis auctoritate iudicat: Judex autem prorogat^o jure proprio, quod extendi non potest ad causas Ecclesiasticorum, cum huius jurisdictionis incapax fit laicus *cap. 2. de jud: & prorogatio jurisdictionis fieri nõ possit ad causas omnino diversas.*

18. Quantum ad Religiosos aliosque Clericos exemptos ab Episcopo certum est, eius se jurisdictioni subjicere non posse in contentiosis *Abb: in cap: significasti. 18. n. 10. de foro comp.* Tamen in voluntariæ jurisdictionis actibus, videlicet absolutione à peccatis censuris, dispensatione super
irre-

irregularitatibus, votis, ac juramentis, si Prælatus Ordinis tali potestate præditus non sit, rectè dicitur, quod exempti se subicere possint Episcopo Diœcesano, ex voluntate Pontificis benignè præsumptâ. *Sanch: Tom: 1. de Religio. libr. 4. cap. 39. n. 32. contra Suar: Tom: 2. de Relig: libr. 6. de votis, num. 11.* ne alioquin ipsi in ea re deterioris conditionis sint, quàm alii Clerici Diœcesis non exempti.

19. Prorogationi quàm maximè opposita est Judicis recusatio, quia per hanc Judicis alioquin non competentis jurisdictionis suscipitur; per hanc verò Judicis alioquin competentis jurisdictionis ex causa repudiatur. Recusari autem potest jure Civili non solum Judex pedaneus aut delegatus, sed & is, qui jurisdictioni præest velut Ordinarius: cùm nimirum ipse cogniturus est; hoc tamen discrimine, quod in illius locum surrogetur alius; huic potius adjungatur collega; *L. 16. ult. & Auth: si verò contigerit. Cod. de jud: nov. 13. cap: 2. cit. nov. 53. nov. 82. capit. 1. nov. 86. cap. 2. & DD. ad L. apertissimi. C. de jud: Nec is duntaxat, qui à Magistratu delegatus est;*

est; sed & qui à Principe. *L. cit. apertissimi.* Quid tamen si nominatim & expresse ita datus sit, ne recusari possit, quod fit sub clausula, remotâ recusatione? Multi existimant delegationem non valere, quos sequitur *Zasius cit. apertissimi. num. 22. Gail: lib. 1. obs: 33. n. 4. & seq:* Verùm cum possit Princeps ita judicem dare, ne ab eo provocetur, *L. 1. §. ult. ff. à quibus appellare non liceat*, merito addubites, an non verior sit contraria Jasonis sententia *in cit. L. apertissimi num. 25.* quæ & Accursium auctorem habere videtur *in ead: L. verb: recusare.* Atque hæc jure Civili attento: quia Canonico jure spectato recusatio afficit tam Ordinarium, quàm Judicem delegatum ex communi DD.

20. An tota aliqua decuria, Collegium, aut Universitas recusari potest? Negat *Vivius 1. com. opin: verb. suspecti.* eumque sequitur *Gail: obser: 33. n. 2.* quia Baldo teste, *in L. hoc modo. ff. de condit: & demonst.* fraus præsumitur in eo, qui omnes Doctores Civitatis recusat. Verùm si quis omnibus justas suspicandi causas objicere possit, non video, qui minus universi, quàm singuli

recu-

recusari possint. *Boer. decis: 269. Gl. in cap. penult. de statu Monach cap. licet de foro comp. idemq;* est si unus, aut pauculi suscipionis nota laborent; removeri debent. *Fel: n. 1. de off. deleg:* Et tum ex judicantium numero, & qualitate, ipsiusq; causæ circumstantiis colligendum erit, num remotis suspectis, in eorum numerum alii subrogandi sint? *Abb. & alii passim.* id quod similiter procedit quoad Commissarios datos, ad recipiendos & examinandos testes: recusari enim posse *verius* arbitramur, quia sunt delegati *Judices Gail: lib. 1. obs: 33.*

21. Cùm verò exceptio recusationis sit dilatoria ex communi: *per L. apertiissimi de jud:* & simul declinatoria, libello conventionis reo tradito, sportulisq; præbitis, 20. dies justos habet, intra quos non deliberet modo, cedendum an contendendum sit, sed & rem, & Judicem suspectū, vel collegam ei adjungi petat. *sup: nov. 53. cap. 3. utrum.* duntaxat ante litem, an & post Judicem recusare licet? De hac controversia ita *censemus:* ex quibus causis Judex ante litem contestatam recusari potuit, eas post contestationem non audiri

qui

quia reus in Judicem consentire præsumitur. *L. fin. C. de except:* Sed si quæ post litem contestatam novæ emerferint, eas admittendas: quia quæ de novo emergunt, novo opus habent remedio. *L. de ætate, 11. §. ex causa 8. ff. de interrog: act.* Si extiterint quidem ante litem contestationem sed ignotæ: locum pariter habent: quia justa ignorantia excusat. *L. quo in alterius dereg. & jur.* Atq; idem etiam jure Canonico definitum est. *cap. insinuante de offic. deleg. cap. inter Monasterium de sent: & rejud. cap. super eo de appell:* Accedunt legistæ complures. *Accurs: Cuiac. Donel. Covar. pract. 9. 26. num. 2.*

32. An causæ recusationis libello recusatatorio, specialiter, & expressè inferendæ sint? Variant interpretes. *Azo in Sum: C. de jud. n. 24. Barch: Bald: & DD. communiter in cit: L. apertissimi:* existimant non jure Civili, sed Canonico id requiri. *cap suspitionis de off. deleg. cap. cum speciali de appell: Donnellus* verò distinguit ita, *17. com. cap: 25. olim id necesse fuisse, sed remissum, cit. L. apertissimi. Male profecto:* quia lex apertissimi nihil mutat, ut constat ex *L. si pariter, 9. ff. de lib.*

de lib. caus: L. ult. C. de jud. nov. 82. cap: 8. Cuius iac: sup. cap. 23. Causæ recusationis aliæ iure expressæ sunt, aliæ ab arbitrio Judicis dependent. Illæ, si probatæ sint, v. g. quod Judex sit inimicus, quod iniquus mibi præsumptionem juris efficiunt adversus Judicem, ut non facilè admittenda sit in oppositum probatio. *Decius in cap. causam de offic: deleg: nisi ex circumstantiis liquido contrarium colligatur.* Hæ verò maiorem Judici arbitrando potestatem faciunt, num spectatis circumstantiis, pro legitima, & probabili haberi debeant.

23. Interim iusta & indubitata recusationis causa reputatur, quæ lege, aut SS Canonibus prohibita est: quarum una est probabilis suspicio, quod iniquè iudicaturus sit, aut ob affectionem pravam, aut ob imperitiam *cap. suspicionis. 39. de off: deleg: Si inimicus tibi, amicus adversario cap. cum super. 23. eod: cap. 2. de jud: vel si aliam tecum controversiam habeat in iudicio, ideoq; adversarius tuus esse censetur cap: 1. de jud. aut si simili in causa cum altero in tribunali alio contendat. cap: causam. 18. de jud: quia præsumitur ita iudicaturus*

turus esse, sicut pro se judicari cupit. Item si Judex Dominus sit adversarii tui, quocum contendis. *cap. causam 17. de off: de leg:* quia censetur eum specialiter diligere, aut defendere velle. Item si adversarius tuus familiaris sit, seu domesticus Judicis. *insinuante 25. eod: si eius socius collega. cap. accedens. 4. ut lite non cont.* Si consanguineus, affinis, si cliens, patronus &c. *L. lex. 5. ff. de injur.* quod nimis meticulosus, quod ab adversario ultrò expetitus, aut ab eo hæres institutus sit: quod ante advocatus adversarii fuerit. *cit. L. si pariter. de lib. caus: L. Julianus. 17. L. observandum. 47. ff. de jud: juncta L. 3. & ult. ff. de testib.*

24. Non videntur justæ, quas adjiciunt *Iason & Zas: in cit. L. apertissimi. Merant. p. 6. num. 27.* Quod Judex sit nimis severus, quod adversarii commensalis, quod adversarius sit scholaris Judicis doctoris, quod Judex cum eo extra necessitatem officii colloquatur, quod sit adversarii conterraneus: quia neque lege expressas reperio; neque ratione sufficienti fulcitas. Vix etiam laudare possis quod scribunt, inimicitias probari si quis probet se à Judi-

Judice non salutari, ad osculum pacis non
admitti, esse aliquem de Judicis familia
nobis inimicum: Judicem ipsum esse a
amicum reconciliatum &c.

25. Si filius Judicis sit advocatus adver
sarii, an ea res sola justam præbeat recusa
tionis causam disputatur? Negat *Marantius*
cit. loco n. 55. affirmant *Aufrerius* eumq;
cutus *Maynardus* 1. q. 91. quorum sententia
verisimilior videtur. At quis cognoscat
de causis suspicionis? Doctores commu
niter de Jure Canonico ad arbitros con
fugiunt, qui electi causam examinent,
principalem: sed suspicionis, qui si in
cognoscendo convenire nequeant, assumunt
tertium qui cum iis judicet: *cap. cum specia*
li 61. h. t. verum Juri Civili conformi
detur, si Judex datus recusetur, causam
probari ei, qui dedit: Sin is, qui jurisdic
tioni præest, superiorem adiri, aut colligam
eius, *arg. cit. L. ultim. C. de jud. nov. 81.*
cap: 8, & nov. 86. cap. 2. cit. Probata coram
arbitris justâ causâ suspicionis, & sententia
defuper per arbitros lata, Judex cog
nitionem causæ alteri demandabit,
consensu recusatoris, vel ad superiores
remittatur.

is non remittet; *cit: cap. cum speciali ver: causa.* Non
 famili probatâ verò, vel probatâ quidem, sed
 esse a illegitimâ, & inidoneâ iudicatâ, causa ad
 adve Judicem recusatum remittetur, isque per-
 recusa severabit Iudex, *cit: cap. cum speciali. juncto.*
cap. 4. de foro comp. Sicut & quando Iudex
 Maran pronunciat bene iudicatum, & malè ap-
 nq; pellatum, remittitur causa ad Judicem à
 tenti quo. *cap: ut debitus. 59. h. t.* Quod si verò
 nofo arbitri intra præfixum tempus, vel negle-
 mm. xerint, vel detrectaverint declarare, an
 is co causa iusta sit, & Iudex recusatus malit fi-
 ent, nem temporis iis præfixi expectare, quam
 i in co ad id cogere; lapso tempore sine ulla ar-
 ffum bitrorum sententia, potestas procedendi
 2 speci ulterius ad ipsum revertitur, seu eius su-
 mi? spensio tollitur; *cap. legitim. in fine. h. t. in 6.*
 causat 26. Iudex in genere sic dictus, quasi
 uris jus dicens populo: est, qui publicam ha-
 t colle bet de causis, & criminibus cognoscendi,
 nov. & iudicandi potestatem: quam jurisdic-
 coran tionem appellant, omnibus Ecclesiarum
 enten Prælati debitam per *Gl. in cap. 2. de judic.*
 dex co Atque imprimis Sum. Pont. qui omnium
 bit, Christi fidelium est Iudex ordinari⁹. *Can:*
 riores aliorum. 9. qu. 3. ita ut pro Diœcesi sua ha-
 remi

C

beat

beat totum Christianum orbem. *Felino te
ste. cap: gratia. n. 2.* conformiter *can. causa p
mundū. cit. q. 3.* Deinde Patriarchis, Archi
episcopis, Episcopis in sua cuique Provin
cia, vel Diœcesi. *cap. 1. h. t.* Abbatibus, Ar
chidiaconis, Archipresbyteris, Abbatiss
ex communi Doctorum.

27. Judex ordinarius dicitur, qui
proprio munere, ideoq; suo pte jure, & au
toritate causas cognoscit, ac definit, id
ex vi Ecclesiasticæ suæ Prælaturæ, vel M
gistrat^o quem gerit, non autem alieno m
mine exercet, *L. more majorum: ff. de jur
om. jud: L. 1. ff. de off: eius.* Eoq; pacto diff
à delegato & Vicario foraneo, qui jurisd
ctionem non suo jure, sed alieno bene
cio obtinent: quod ille suo agat imperi
hic alienam exequatur jurisdictionem. Or
quod is proprietatem jurisdictionis hab
at, hic quasi usum eius & exercitium: ap
us forte adhuc explicaveris dicendo, O do
dinarium suo jure jurisdictionem habet
quia Magistratus est huiusmodi ut Prætor
quia Prætor est, Judex quia Judex, nam
jure Magistratus jurisdictionis competi
quæ jure suo competit, puta non privata aut

sed publico jure accipitur, nec personę in-
hæret, sed officio. v. g. Præfect: Prælaturæ.

28. Ex quibus prima differentia pa-
tet, quomodo ex ipsa ratione jurisdic-
tionis habeatur. Secunda differentia desu-
mi potest ex modo, formula, seu verbis
instituenti delegatum, & Ordinarium, ut
benè advertit. Maranta hic. quoniam de-
legato regulariter jurisdic-
tio confertur
verbis delegandi, demandandi, commit-
tendi &c. non item Ordinario: qui etiam
delegat dando simul potestatem subdele-
gandi, non item delegatus ut dicemus
infra. Tertia differentia: delegatus di-
versum à delegante tribunal constituit, ad
quod appellari potest: & spectando obje-
ctum, circa quod jurisdic-
tio confertur,
Ordinario competit jurisdic-
tio ad uni-
versitatem causarum, non item delegato.
Quarta desumitur ex parte effectus, quã-
do jurisdic-
tio delegati re integra p mor-
talem delegantis extinguitur, *cap. gratum,*
Præ de off: deleg: cùm tamen Ordinarii pote-
stas mortuo concedente adhuc subsistat.
Quinta demum differentia ab ipsa legum
authoritate desumitur: quæ habent Or-
dinari-

dinariam Jurisdictionem non posse de
mandari ab Episcopo. *per can. de judic. 296*
Vt proinde.

29. Mandata jurisdictio delegata fit
quam is mandat, qui eam jure suo habet
L. 5. ff. jurisd: om. jud. Qui autem jurisdictio
nem suscipit, propriam, ut dixi, nihil habet
sed eius qui mandavit jurisdictione uti
tur, *L. 1. qui mandat am. L. 3. ff. de off. eius.*
solet. 16. ff. de jurisd: Excipit Cuiac. 7. ob
Legatum Proconsulis, qui postquam
jurisdictio mandata, propriam habere videtur.
arg. L. 2. ff. quis à quo apel. L. 4. §. ult.
6. §. Legatus. L. 13. ff. de off: Procons: Trans
autem mandata jurisdictione non solum
cognoscendi, *cit. L. ult ff. sed & definien*
exequendiq; potestas: quamvis, si cui
jurisdictio mandata non sit, sed sola cau
cognitio, non solum non exequi, sed
definire causam, mandatarium posse
rimis placuit apud Barth: in *L. ubi. C. de*
Corneliam. de fals: Menoch. de arbit. jud: lib
q. 37. n. 13. & seqq: Displicuit. Ang: Ias: Ta
12. L. controvers: 54. nobisq; displicet. Ta
cit. L. 74. vel. 5. ff. de re jud: L. 99. ff. L. 1. (co
contra jus vel publicam utilit. Si cui mand peri

fit executio, an cognoscere de causa potest? Non displicet distinctio tractata à Barth: ut si causa jam antea cognita sit, nō possit executor cognoscere: sin minus, & cognitio, & executio mandata videatur, *L. si Prætor. 75. ff. de jud: L. si ut proponis. 6. L. execut. C. de execut. rei judic. Menoch: lib. 1. q. 38.*

30. Dabatur jurisdictio stante republica à solo populo. Translato in Principem imperio, hodie jurisdictionem confert. 1. Canon seu lex. 2. Sum. Pontifex & Princeps sæcularis *can: à Iudicibus. 2. q. 6.* 3. Populus habēs supremam potestatem, *DD. communiter.* 4. consuetudo. *cap. cum contingat. de foro comp.* 5. Privilegium. *cap. novit. de judic: in fin.* Denique præscriptio per Canonistas communiter *in cap: 1. contingat. cap: 13. de foro com.* Legistas. *in L. Imperium ff. de jurisd: om. jud.* Et verò non tantum simplex jurisdictio præscriptione acquiri potest: Sed etiam quæ meri & mixti imperii sunt. *cap. quod translationem. 4. de off. leg: tametsi Principi specialiter reservata sint: dummodo talia, ut aliis quoque concedi quandoq; soleant. Bald: cit. L. imperium,* verumtamen præter tempus legitimum

timum & bonam fidem ordinariè etiam
 requiritur scientia, & patientia eius, ad-
 versus quem præscribitur: *Barth: in L. 1. ff.*
 Nam id commune est rerum incorpora-
 lium, seu iurium possessionibus, usuca-
 pionibus: ut opus sit scientia & patientia Domini. *Innoc: in cap. bona. de Postul. Præ-*
lat: cum alioqui usurpata censeatur esse
possessio. Bald: cit. L. 2. n. 20. præterquam
si possessio immemorialis sit. Laym: lib. 3. tit.
1. cap. 9. n. 5. & 6. quia hæc præfert præsum-
ptionem tituli, seu concessionis si capaci-
tas sit in possidente. Si v. g. possessiones
beneficii vacantis in ordine ad usucapi-
dam nemo acquirit: nisi sciat vel patientia
is, qui conferre potest, aut investire: vel
si tempus immemoriale præterierit, quo
præsumptionem faciat expressæ vel tacite
collationis factæ. Laym: sup.

31. Nota est regula, quod incapax possessionis est etiam incapax prescriptionis. Quia
 qui jurisdictionem Ecclesiasticam fori exteri
 terni usucapit, non tantum Clericus esse
 debet, sed etiam in officio aliquo, seu publico
 lico munere constitutus: *Ioan: And: in cap. Cap-*
cum contingit. n. 19. quando quidem neminem

Jurisdictionis Ecclesiasticæ capax est, nisi
 ex titulo saltem colorato concessionis
 factæ à Prælatis Ecclesiæ: illi autem non
 conferunt jurisdictionem fori externi, ad
 excommunicandum, aliasvè censuras fe-
 rendas, Ecclesiasticas personas punien-
 dum, &c. nisi ratione alicuius dignitatis,
 aut muneris seu officii Ecclesiastici. Re-
 gula pariter generatim vera est, *quòd facul-
 tas quæ alicui ut ordinaria tanquam ex munere
 proprio competit, alteri delegari possit. cap. ult.
 de foro comp.* Talis est potestas Episcopis
 concessa; *cit. cap. ult.* aut Regularibus. *cap.
 cum illor 32. de sent. excom.* Prælatis in certis
 casibus absolvendi à censura canonis. *cap.
 si quis suadente. 11. q. 3* absolvendi item à ca-
 sibus reservatis, dispensandi in irregulari-
 tatibus, votis, juramentis, si cuicumq; Præ-
 lato ratione dignitatis suæ, adeoque ut
 transmissibilis ad successores, seu com-
 muni, seu speciali jure competat, quod
 delegari possit: præterquam quod si ex
 verbis privilegii seu concessionis appa-
 reat eam specialiter factam esse Prælato.
Cap: cit: 32. quia propter officii auctorita-
 tem, & discretionem, quæ in tali persona

præsumitur, magis ad hoc munus v. g. ab-
solutionem à percussione Clerici, idonea
reputatur.

32. Qui potestate ordinaria ratione
muneris sui præditus est, potest eam eti-
am generaliter delegare *Sanch. lib. 2. disp.*
40. n. 13. & 17. v. g. Episcopus committe-
re Vicario suo vel alteri personæ idoneæ,
ut absolvat & dispenset super casibus Pa-
palibus occultis. *Trid: sess. 24. de refor. cap. 1.*
Item super casibus, qui ob impedimen-
tum adeundi Pontificem Episcopales fi-
unt: cuiusmodi etiam est occultum impe-
dimentum dirimens matrimonii, bonæ
fide (saltem alterius conjugis) contracti
Sanch. cit. n. 17. Ratio conclusionis nostræ: quia
cum iurisdictio universalis in Ordinariis
non sit extrinseca, sed intrinseca, jure quæ-
Magistratus debita, non videtur cur in al-
lium transfundi non valeat.

33. Ut proinde difficultas maxima, quæ
in hac materia ventilari solet, procedat
quoad Iudicem delegatum; cui ut satis
faciam quæstioni; *Censeo I.* Certum est
delegatum supremi Principis regulariter
subdelegare posse, ut constat ex *cap: fin. de*
offi: delegati.

*offic. deleg: L. à iud. cap. de jud: ubi dicitur à
 Iudice Judicem datum, Judicem dare nō
 posse; nisi à Principe datus fuerit. Censeo
 2. certum quoque videri, spectato mero
 jure, delegatum ab inferiore à Principe
 subdelegare non posse. L. cum Prætor ff. de
 iudic. in illis verbis. Iudicem dare possunt qui-
 bus hoc lege, vel constitutione, vel Senatus C.
 conceditur: ergo potestas dandi Iudicem, in
 delegatū à Principe transferri non potest,
 L. 1. ff. de offic: eius. Ratio datur ex jure, quam
 Legistæ admittunt, & est, quod in delega-
 to jurisdictio radicata nō est, nec sua pro-
 pria efficitur, sed alieno beneficio habe-
 tur: quæ quidem ratio cum quædam ge-
 neralis sit regula, vim quoq; haberet con-
 tra delegatum supremi Principis, nisi pro-
 pter eminentiam majestatis delegantis,
 delegatus haberet singularia privilegia,
 ut instar Ordinarii quoad hunc effe-
 ctum censeretur. Cæterum non desunt
 DD. qui ab hac regula excipiant delega-
 tum inferioris Ordinarii ad universitatem
 causarum: docentes posse talem subdele-
 gare ad instar delegati Principis, & diffe-
 rentiam esse in utrumq; (scilicet delega-*

tum Principis inferioris & supremi) quod ille ad unam delegatus, subdelegare non possit: hic autem possit: sed *Iason. L. more supran. 2.* repugnat: asserens nusquam in jure hanc exceptionem reperiri: ut proinde stando in jure velit, delegatum inferioris Ordinarii etiam ad universitatem causarum non posse subdelegare. Verum quia in praxi hæc sententia est contra omnes Doctores & consuetudinem universalem, quæ prævalere debet: *Standum* favorabiliori sententiæ, nullo quoad hoc facto discrimine inter delegatum à Principe, aut non Principe.

34. Porrò difficultas ex supra dictis emergit non levis, an sit differentia inter Judicem dare, & jurisdictionem mandare, ratione cuius delegatus à Principe causas delegare possit: non item delegatus ab inferiore? *Affirmat Covar. lib. 3. var. cap: ult. n. 11.* & multi alii, quos refert desumpto i. argumento ex *L. cum Prætor §. 1. ff. de jud:* ubi dicitur; eum quoq; cui mandata est jurisdictio Judicem dare posse, veluti Legatum Proconsulis. Ergo plus est mandare jurisdictionem, quàm Judicem dare:

dare: quoniam Judex datus Judicem dare non potest: *L. à Iudice C. de Iudic: 2. ex L Imperium de jurisdictione om. jud: ubi est jurisdictione Judicis dandi licentia. Ergo is, cui mandata est jurisdictione Judicem dare poterit: quod tamen Judex datus facere non potest. cit. L. à Iudice C. de judic: 3. ex L. 1. §. ult: ff. quis & à quo: ubi à Iudice dato appellatur ad eum, qui dedit cit L. 1. in princ: Sed ab eo cui data est jurisdictione non appellatur ad eum, qui jurisdictionem mandavit, sed ad superiorem mandatis ut incit: L. ult: Ergo differt Judex datus ab eo, cui mandata est jurisdictione. 4. Ordinarius Judex potest cognoscere, vel Judicem dare, *L. generaliter. L. saepe audivi de offic: Præsidi: cum Judicem dat, cognitionem tantum causæ videtur committere, & Judex datus Judiciario munere fungi. L. à Iudice, C. de jud. At cum jurisdictionem mandat, utramque facultatem committere videtur. Negat Decius in rubric: de offic. eius. Fundatus in L. §. ultim: de off. eius. & L. ult: eodem titulo. & L. more de jurisdictione: om. jud: juncta. L. à Iudice. C. de jud: quibus in locis habetur, eum, cui man-**

data est jurisdictio nihil proprium habere, & eam mandare non posse. Ergo non differt à Judice dato, quoniam & is Judicem dare non potest, *cit. L. à Iudice*. Nos affirmativæ subscribimus, & præterea sic statuimus: Judicem datum, & eum, cui jurisdictio mandata est differre à se invicem origine, essentiâ, & potestate. Origine quia Judices dabantur plerumque ex consensu partium, ut patet ex *L. ex consensu ff. de appell: ex L. quidam de re judic: ex L. observandum & ex L. si in Iudiciis de jud: At jurisdictio non mandabatur, ex consensu partium, sed ad libitum Magistratus. L. solet de offic: Praecons: & L. Praetor. L. solet de jurisd: om. jud: nullum enim hac de re testimonium exstat. Et hanc puto causam esse cur Pater possit esse Judex in causa filii *L. in privatis de off. jud: non autem jus dicere L. qui jurisdictioni, de jurisdict: omn. jud.* qui scilicet Judex dabatur de consensu partium. 2. differunt substantia, quia is cui jurisdictio mandata est, dicitur habere jurisdictionem, licet alieno beneficio. *cit. L. more*. At Judex datus non habet jurisdictionem, seu potestatem jus dicendi, seu*

cogno

cognoscendi de jure, seu cognitionem tantum. *L. ait Prætor de re jud: 3.* Potestate: quia in eum, cui mandata est jurisdictione transit omne officium jus dicentis *L. 1. §. damus de suspect: tut.* At in Judicem datum non transit, nisi munus judicandi. *L. à Iudice.* Deinde: quia is, cui mandata est jurisdictione, potest Judicem dare: ut patet ex *cit. L. cum Prætor §. 1.* At Judex datus non potest. *L. cit. à Iudice.*

35. Cui universitas causarum (quamvis in certo genere tantum) delegata est, ita ut exinde munus seu officium quasi ordinarium sortiatur: is licet unam, vel plures causas subdelegare possit: *juxta Gl: communiter receptam, in cap. cum causam 26. ver. delegatis de appell: & L. Legatus de offic. Procons: tamen totam universitatem causarum alteri committere nequit, per Sanch: ex communi libr: 3. de matr: disp: 31. n. 2. idq; etiam si à Principe delegatus fuerit, quia universim verum est, quod publicam, quam aliquis accepit potestatem, in alterum derivare haud possit sine Juris & Principis licentia: ut ipsum colligitur ex L. Prætor sup. ad Thesin. 8. Quamobrem si*
Epi-

Episcop^o Parocho, aut Provincialis Guardiano v. g. commiserit facultatem absolvendi subditos à casibus reservatis, poterunt quidem eam facultatem alteri delegare, non tamen ita generatim eam, sicut ipsi eam acceperunt; sed particulatim in certo casu, seu erga certam personam: nisi ex verbis privilegii concessi, seu commissionis appareat, quod specialis personæ videlicet Guardiani, aut Parochi industria in ea re spectata fuerit. *An etiam Sacerdotes cooperatores, quibus si ab Episcopo approbati sint, Parochi delegant facultatem absolvendi à peccatis, illam potestatem acceptam delegare possint? Minimè, ne quidem in casu particulari alteri Sacerdoti committere possunt absque speciali Ordinarii licentia. Coninck: disp. 8. de Sacram. pœn. Soar: Tom: 4. disp: 26. S. 1. n. 4.* Idque eadem ratione dicendum, de facultate assistendi Matrimoniis, quia, ut dictum, delegatus ad universitatem causarum subdelegare non potest, nisi per eam delegationem censeatur habere quasi jurisdictionem atq; officium: quod de Parochorum cooperatores dici non potest.

test, quippe qui operam suam ad tempus
veluti Locantes Parocho, merè delegato
& concessio jure utuntur. quæ ratio valde
menti imprimenda est; quando manife-
stè ex ea deducitur, cur delegatus à Prin-
cipe, & non ab inferiore ordinario juris-
dictionem suam mandare possit.

36. Tametsi autem Ordinarius Princi-
cipe inferior delegato suo committere
non possit subdelegandi potestatem, vi-
gore arg. in cap. cum causam 62. de appell:
L. à Iudice 5. C. de jud. L. more: 5. ff. de jurisd:
(cuius causa etiam est, quod omnis jurif-
dictio à Principis concessione gradatim
ad inferiores derivetur: leges autem &
Principes non nisi Ordinariis & à se dele-
gatis Judicibus facultatem tribuant Judi-
ces constituendi, cit. cap. cum causam.) At-
tamen probabile est, quod delegato à non
Principe videlicet Episcopo, aut Parocho
concedi possit, ut subdeleget nomine ip-
sius Ordinarii delegantis, à quo & pote-
statem accipere censeatur: ut si Episcopus
dicat in commissione: *Committo tibi hanc
causam quam si per te cognoscere nolis aut non
possis, alterum ad id eligas, cui & ipsi delega-
tam*

tam

tram potestatem volo. Gl: in cap. is cui-12. ver. per alium de offic: deleg: in 6. Abb: in cit. capit. cum causam. Item si Parochus Cooperatori mandet, ut in Ecclesia, ad quam ipsum destinat confitētium multitudine ita postulante, quemlibet Sacerdotem approbatum nomine ipsius Parochi ad excipiendas confessiones constituat. Lay: libr: 5. tr. 6. cap. 10. n. 10. Nam ita designatus ex mandato alterius, potestatem, aut beneficium accepisse censetur non à designante, sed à principali mandante. L. unum ex familia 67. §. si de falcidia ff. de legatis. Abb: in cap. cum Bertholdus n. ult. de sentent. & rejud.

37. Sed & illud controvertitur; an delegat^o à non Principe possit unum saltem ipsius causæ articulum, subdelegare? & posse respondet Barth: in L. more ff. de jurisd. om. jud: autoritate textus in Clem: 1. de off: deleg: quæ tamen nihil facit, cum de Principis delegato loquatur. Unde *communior* & verior est sententia talem delegatum non posse, neque unum causæ articulum demandare: ut benè Jason, & alii in L. Iudice C. de jud: & probatur satis luculenter ex cit. L. à Iudice: dum ibi generaliter habe-

habetur, Judicem datum, Judicem dare non posse: quia scilicet delegat⁹ nihil habet proprium, sed sola delegantis jurisdictione utitur. *L. 1. §. qui mandatum. ff. de off: eius.* quare ad instar usurarii jus suum transferre non potest nec in totum nec in partem.

38. Potest tamen delegatus quicumq; committere articulum causæ non jurisdictionalem: id est, qui non cognitionem causæ, sed nudum ministerium, aut executionem habet. *Gl: in Clem: unica. ver. Iudices de off: deleg: Abb: Felin. ut si. v. g. testes coram Judice recepti, ac jurati sint, atq; articuli, super quibus producuntur examinati, & interrogatoria formata, tum ipsa testium receptio, & examinatio nudum ministerium, continet, ut à quolibet etiam delegato Judice exerceri possit. Ceterum ex hoc inferre non valet, eum pariter cui nudum ministerium, seu executio demandata fuit, quamvis à Principe, alteri demandare posse cap. ult. §. ult. de off: deleg: quia censetur electa industria personæ: nisi talis sit commissio causæ, ut appareat æque per alium præstari posse. Quâ ratio-*

ratio-

ratione aliqui rectè edicunt; si testator executores constituit, quorum arbitrio & electione legatum in pauperes distribuendum sit, non posse eos hoc mandatum seu fideicommissum alteri committere: secùs si ipsimet testator pauperes, aut Ecclesias nominarit, quibus legata dari debeant.

39. Ex quibus *Infero*, quod Abbas v. g. delegatus ab Episcopo, vel subdelegatus à delegato Papæ ad absolvendum à censurâ excommunicationis, postquam reo audito adeoq; causâ cognitâ, eundem absolvendum esse decrevit, satisfactio- nemq; debitam imperavit, ipsi nudum absolutionis ministerium, pro externo, aut interno foro, alteri Sacerdoti committere possit, *Nav: cap. 27. in man: n. 45.* Item si Vicarius generalis Sacerdoti committat, ut receptis testibus, ac informatione de habilitate personarum, assistat matrimonio earum, licet hanc testium receptionem alteri demandare non possit, cum sit actus jurisdictionalis; ipsam tamen assistentiam & conjunctionem personarû, quod alteri committere non prohibeatur, do-
cet

cet Sanch: lib: 3. de Matr. disp: 31. n. 20. De
 quo tamen nos merito Dubitamus: ob Tri-
 dentini constitutione in Sess: 24. 1. de refor.
 matr: ubi sic: Qui aliter, quam presente Paro-
 cho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu
 Ordinarii licentia Matrimonium contrahere
 attentabant, eos ad sic contrahendum S. Syno-
 dus inhabiles reddit. Id autem fatemur quod
 idem Author tradit, cit: disp: 11. n. 18. Si
 Ordinarius quicumq; Sacerdoti expressè
 committat, ut si ipsemet assistere nolit,
 aut non possit, alium quemcumq; Sacer-
 dotem designet, validum fore quod agi-
 tur: quia in hoc casu adest licentia Ordini-
 arii, non item in priori casu. *ut sup: concl.*
35. ver: an etiam. Difficultas restat quoad
 subdelegatum; an is potestatem suam ul-
 terius subdelegare possit, agimus autem
 de subdelegato ad universitatem causa-
 rum? *Resp.* Negativè; quia non potest is
 ulterius pergere, quam sit illi à jure con-
 cessum. Atqui ius non concedit, nisi unū
 gradum, scilicet ut delegatus subdeleget,
 & de subdelegato nihil dicit. Ergo nec
 nos debemus plus dare, quam jus, aut
 consuetudo assignaverit. Cæterum sub
 hac

hac

hac forma delegare non prohibetur. De-
 lego tibi hanc causam, & ulterius illi, quem
 tu nominaveris. in hoc enim casu non sub-
 delegat ille, qui subdelegatus est, sed ipse
 delegatus, vel Ordinarius, alter tantum
 nudum ministerium habet nominandi
 personam; sicuti si Princeps, aut Papa di-
 cat: Do *Canonicatum illi quem Petrus nomi-
 naverit*: ille nominatus consequitur Ca-
 noniatum, aut officium, sed non à Petro,
 sed immediate à supremo Principe. Fa-
 tentur etiam pleriq; DD. (licet in contro-
 versia sit, an possit delegatus inferioris,
 qui non potest delegari etiam unum arti-
 culum causæ, quando non est ad univer-
 sitatem causarum delegatus) posse tamen
 delegare articulum nō jurisdictionalem,
 id est in quo subdelegatus non debeat lu-
 dicem agere, sed executorem sine jurisdic-
 tione causæ: quando autem talis sit
 articulus, qui committitur in particulari
 casu, pendet ex arbitrio virorum pruden-
 tum. *Vide Sanch: lib. 3. de matr: disp: 22.*

40. Certum est, quod Regulares. v. g.
 Mendicantes, qui ex Pontificio privilegio
 absolvere possunt Fideles à peccatis, &

cen-

censuris, & dispensare, vel commutare
 vota, pro foro conscientiae tantum talem
 facultatem alteri, ne quidem in casu par-
 ticulari committere unquam possint: ex
 communi *Coninck. de Sacram: poen: disp: 8.*
n. 24. cum potestas illa, licet sit ad univer-
 sitatem causarum, tamen eis non compe-
 tat quasi ordinaria, ratione alicuius mu-
 neris, seu officii. *Nihilominus* dici potest
 probabiliter, quod confessarius ex justa
 causa v.g. multitudine confitentium pres-
 sus dicere possit confitenti suo: *Commuto*
tibi hoc votum in opera, qua vir ille doctus tibi
designabit, cuius sententiae testare volo: *Vival-*
du in appendice *Candelabri cap. 14. n.*
40. Simile est, si confessarius virtute cla-
 vium imperet ea opera satisfactionis pro
 peccato, quae vir ille iusta esse arbitratus
 fuerit. Quamvis huiusmodi facultatibus,
 tanquam in Ecclesia non usitatis rarissimè
 & non nisi in necessitate urgente uten-
 dum sit.

41. Ponamus alicui causas meri Impe-
 rii à Principe delegatas esse: an valeat sub-
 delegatio? Affirmant nonnulli apud *Me.*
de arbitr: jud q. 54. moti auctoritate *L. 1.*

C. qua

C. que sic: Hæc teneant, nisi iudices à nobis specialiter delegantibus dati: alijs causas delegaverint iudicandas. Nam his delegantibus nullo personarum, causarumvè habito tractatu appellationem ad eos jura remeabunt. Sed his nihil morantibus contraria Nobis sententia probatur. ob auctoritatem L. 1. ff. de offic: eius. cui mand: est iurisdic: in illis ver. Et ideo videntur errare Magistratus: patet enim ex illa lege, quæcunque specialiter lege, vel Senatusconsulto, vel constitutione Principum demandantur (ut sunt causæ meri imperii) alijs demandari non posse, uti supra dictum hoc cap. n. 6. 2. ex generali regula: nemo potest gladij potestatem sibi concessam, ac demandatam alteri demandare per L. nemo potest gladij ff. de reg: jur: Neque obstat lex opposita; non enim is dictæ legis sensus est, ut delegatus Principis possit nullo adhibito discrimine causas omnes alijs demandare, sed sensus est: Neminem posse aliene jurisdictionis causam delegare, sed ita demum delegationes valere, si ad jurisdictionem delegantis pertineant. Cæterum si Iudices specialiter ab Imperatore dati, alijs causas delegave-

gave.

gaverunt, non esse tractandum, an causæ
 pertineant ad jurisdictionem delegantis,
 quia omnes causæ possunt ab Imperatore
 delegari, cum in omnes jurisdictionem
 habeat: & consequenter Iudices delegati
 ab Imperatore si aliis causas delegaverint,
 non esse dubitandum, quin delegare
 potuerint, cum Imperatorem ipsum re-
 præsentent, & ab eo delegati fuerint, is
 vero in universos jurisdictionem & im-
 perium habeat: ita DD. apud Menoch.
 sup. *Quæ doctrina* pariter procedit, quan-
 do Princeps ipse jurisdictionem alicui
 conferret, nullâ factâ mentione juris gla-
 dii: gratis profecto merum Imperium da-
 tum confingis: quandoquidem merum
 Imperium generali & indefinita oratione
 non continetur arg. dictæ L. 1. de off. eius.
Juncta L. 6. ff. de pign. & hyp: L. ult. de off: Vi-
 car. in 6. imò sunt, qui ne mixtum qui-
 dem Imperium eo casu transire putant.
Gl: in Clem: 1. ver: omnimodam de foro comp:
Ias: in L. 3. de jurisdic: n. 11. Sed existimo
 concessa jurisdictione & mixtum Imperi-
 um concessum; quia jurisdictioni inest,
cit. L. 3. & L. 1. & ult. de off eius cui mand.

42. Atque hæc de Judicis officio, pro-
ut est commune Ordinario, & delegato.
Quod reliquum, præter Ordinarium, &
delegatum Principis, dare possunt Judi-
cem, quibus hoc lege, vel Senatusconsul-
to, vel constitutione conceditur. Nomi-
natim Proconsul, & Legatus eius, Præsi-
des Provinciarum, cæteriꝑ; Magistratus
Romæ, *L. cum Prætor. 12. §. 1. ff. de jud: Da-*
bant autem Judicem, vel quod propter
Imperii Majestatem, vel quod propter
negotiorum multitudinem, ipsi non ju-
dicarent, nisi de quibusdam causis extra
ordinem *L. 1. & seq: ff. de extr. cognit: Ve-*
rùm hodie ipsi jubentur judicare nisi ob
publicas occupationes litibus judicandis
superesse non possint. *L. 2. C. de pedan: ludi-*
nov: 13. nov. 98. Duar: ff. de jurisd. cap: 2.

43. Dari possunt omnes, qui non pro-
hibentur. Prohibentur Naturâ, surdus
mutus, perpetuo furiosus, & impubes
Lege verò, qui Senatu motus est, aut gra-
vi crimine notatus. *Moribus: fœminæ &*
servi, cit. L. cum Prætor 12. 39. & 46. ff. de
jud: L. 60. ff. de re judic. L. 1. ff. ad L. Iul: de
priv. Dubitatur de cœco, imperito Juris, de
mino

minore annis 25. Nos cœcum rectè dari
 L. 6. ff. de jud: Imperitum juris, & minorem
 non rectè dari asserimus L. 8. ff. de mun. &
 honor. L. 2. ff. de vacat. & excus. mun. Duar.
 Cuiac: & alij. Pedanei, qui nudam causa-
 rum Civilium cognitionem habent, de le-
 vioribus potissimum causis judicant. In
 Urbe Constantinopolitana usq; ad CCC.
 aureos L. ultim. C. de ped: jud: nov. 82. cap. 5.
 Sanè liberales causæ maiorem judicem
 efflagitant, L. non distinguemus 32. §. de libe-
 ral: ff. de recept. L. 2. de ped: Iud.

44. In sua causa quamvis communiter
 nemo Judex esse possit, L. de jur: 37. ad Mu-
 nicip. L. uni. C. ne quis in sua causa Iud: vel jus-
 dic: Speciale id tamen est in Principe, qui
 superiorem nullum cognoscit, per Gl: in
 cap: venissent 12. ibid. Ioan: And: n. 6. & 7. De-
 cius n. 5. de jud. quanquam melius acturus
 sit, si causam arbitris committat; vel Ju-
 dices Ordinarios aut delegatos constitu-
 at, qui inter ipsum, & subditos, jus dicant:
 Sic civili jure, si lis oriatur inter fiscum
 Principis, & privatos, hi, qui Camera præ-
 sident Judices esse solent; L. 2. C. si adver-
 sus fiscum, &c. Sed & Pater in causa filii, &
 D filius

filius in causa Patris Judex esse potest. *L. de privatis. 77. ff. de jud: L. 6. ff. de recept. Ha non pugnant: Govean. in L. 10. ff. de juris Duar: ad tit. ff. de jud. pag: 180.*

45. Finitur iudicis officium 1. re integra per mortem delegantis, & delegat cap. relatum. 19. cap: gratum 20. cap. lic undiq; 30. *de off. deleg: L. & quas ff. de juris om. jud: nisi delegatio facta sit non per næ, sed dignitati, quæ perpetua sit. v. Rectori talis Universitatis: Præposito lis Ecclesiæ, cap. quoniam Abbas 14. de off delegat: imò transit hoc casu ad successor Felin: in cap. eam te. de rescript: n. 17. 2. rev catione re integra. cap. venerabil. 37. de deleg: 3. lapsu diei ad causam decidenda præfixæ. cap: consuluit: 24. eod: L. 2. §. Iudex. ff. de jud: 4. finito negotio seu dic sententia. Host: de offic: deleg: n. 11. L. 1. §. 55. ff. de jud: Si successorem acceperit Tit ab officio legitimè depositus, qui Iudice dederat Caium, an datus desinat esse Iudex? Negat Paulus L. 49. §. 1. ff. de jud quem & Nos sequimur: quidquid Ulpianus contradicat. in L. 13. §. 1. ff. de juris Govean: Duar: nam loquuntur de casu quo res non est integra.*